

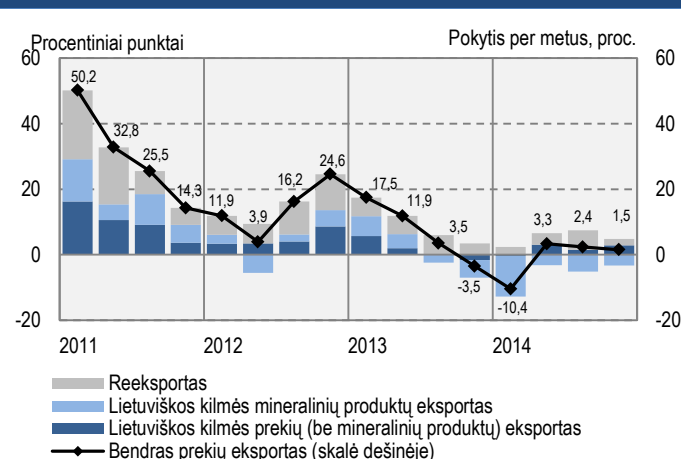
I. SANTRAUKA

- 2014 m. IV ketv. prekių eksporto vertė paaugo 1,5 proc., palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus (per visus 2014 m. metinis pokytis buvo neigiamas ir sudarė -0,7 proc.). Kaip numatyta, eksportą veikė geopolitinė situacija Rytų regione, mažėjančios eksportuojamos produkcijos kainos ir lėtai atsigaunanti Vakarų rinkų paklausa.
- Lietuviškos kilmės (šalyje pagamintų ir užaugintų) prekių eksporto raidą 2014 m. IV ketv. labai lėmė naftos produktai, jų eksporto vertė per metus mažėjo 18,2 proc. Dėl šio poveikio 2014 m. IV ketv. lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė, taip pat šiek tiek mažėjo (0,7 proc.). Tačiau neįskaitant naftos produktų, lietuviškos kilmės prekių eksportas augo reikšmingai – 6,9 proc.
- Reeksportas per 2014 m. IV ketv. paaugo 4,6 proc. (per visus 2014 m. – 8,7 proc.). Uždraudus ES maisto ir žemės ūkio produkcijos įvežimą į Rusiją, Lietuvos vežėjai į šią rinką tam tikrą laikotarpį gana sėkmingai gabenavo pramonei skirtus įrenginius ir taip bent iš dalies kompensavo dėl embargo susidariusį reeksporto sumažėjimą.
- Vertinant pagal geografines rinkas, Lietuvos eksportas į ES 2014 m. IV ketv. didėjo 5,5 proc. (atitinkamai per visus 2014 m. mažėjo 3,3 proc.), o į NVS valstybes mažėjo 4,3 proc. (2014 m. didėjo 3,0 proc.). Tai ypač lėmė eksporto į Rusiją ir Baltarusiją sumažėjimas, kuris siekė atitinkamai 7,9 proc. ir 8,5 proc. Eksportas į ES rinkas (neįskaitant Baltijos šalių) buvo gana veržlus.
- Chemijos pramonės eksporto vertė 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., augo 19,5 proc. iki 405,4 mln. EUR (1,4 mlrd. Lt). Tačiau per metus chemijos pramonės eksporto vertė smuko 1,4 proc. iki 1,59 mlrd. EUR (5,48 mlrd. Lt). 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., dvigubai išaugo azoto trąšų eksportas iki 121,5 mln. EUR (419,5 mln. Lt), amoniako eksportas, padidėjo nuo 30 tūkst. EUR iki 9,15 mln. EUR.
- Maisto pramonės eksportas 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., praktiškai išliko tame pačiame lygyje – mažėjo tik 0,4 proc. arba 1,8 mln. EUR (6,1 mln. Lt) ir sudarė 446,8 mln. EUR (1,54 mlrd. Lt). Labiausiai sumažėjo gyvūnų pašarų, mėsos bei pieno produktų eksportas, o labiausiai išaugo žuvų bei gaminių iš miltų, krakmolo arba pieno eksportas. 2014 m. maisto pramonės eksportas augo 2,1 proc. arba 35,8 mln. EUR (123,7 mln. Lt) ir sudarė 1,76 mlrd. EUR (6,07 mlrd. Lt).
- Baldų pramonės eksportas, 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., augo 12 proc. arba 31 mln. EUR (107,1 mln. Lt) ir sudarė 289,2 mln. EUR (998,7 mln. Lt). Labiausiai augusios rinkos lietuviškiems baldams buvo Jungtinė Karalystė, padidėjusi 38,2 proc., JAV – 35,2 proc. bei Lenkija – 50,9 proc.
- Lietuvos žemės ūkio sektoriaus eksportas 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., augo 4,3 proc. arba 13,4 mln. EUR (46,2 mln. Lt) ir sudarė 325,2 mln. EUR (1,12 mlrd. Lt). Labiausiai prie augimo prisidėjo javų eksportas išaugęs 25,6 proc., o labiausiai sumažėjo rapsų eksportas – 42,2 proc.

II. EKSPORTO RAIDA

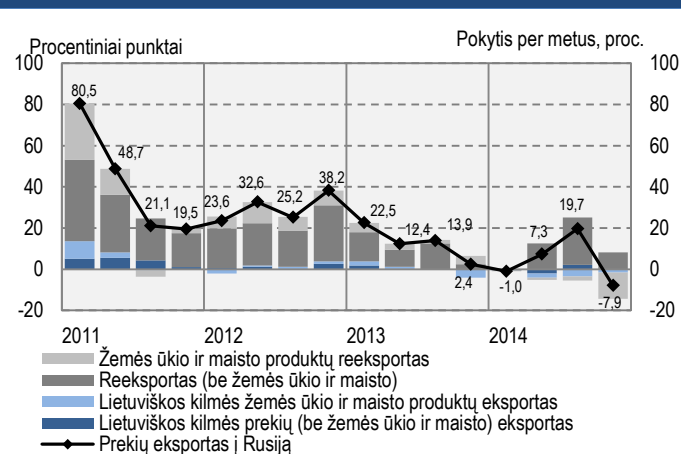
- 2014 m. pabaigoje Lietuvos prekių eksporto kaita buvo nuosaiki, o augimo zonoje tebesanti pokyčio kreivė rodo ir gana neblogą Lietuvos verslo prisitaikymą prie nepalankių išorės veiksnių. 2014 m. IV ketv. prekių eksporto vertė paaugo 1,5 proc., palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus (per visus 2014 m. metinis pokytis buvo neigiamas ir sudarė -0,7 proc.). Toks rezultatas nedaug skiriasi nuo „Verslios Lietuvos“ 2014 m. rugsėjo mėn. eksporto prognozės. Paskutinį 2014 m. ketvirtį eksportą slopino keletas numatytų veiksnių: sudėtinga geopolitinė situacija regione (Rusijos taikomas embargas ES maisto pramonės ir žemės ūkio produkcijai, taip pat kiti Rusijos–Ukrainos konflikto eskalacijos aspektai), mažėjančios eksportuojamos produkcijos kainos ir gana slopi Vakarų rinkų paklausa. Eksporto raidą veikė ir keli nenumatyti veiksniai – Rusijos taikomas išplėstinis vilkikų patikrinimas (prasidėjęs 2014 m. lapkričio mėn.) bei itin stiprus Rusijos ir kitų NVS valstybių valiutų nuvertėjimas. Pastarieji veiksniai reikšmingai sumažino ne tik Lietuvos, bet ir ES prekių, kurias reeksportuoja Lietuvos prekybininkai, konkuravimo galimybes. Labai tikėtina, kad nepalankus ekonominis ir geopolitinis kontekstas Rytų rinkose gali lemti vidutinio laikotarpio Lietuvos eksporto struktūrinius pokyčius, tai rodo ir aprašomo ketvirčio eksporto rezultatai.

Eksporto kaita pagal prekių kilmę

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

Eksporto į Rusiją kaita pagal prekių kilmę

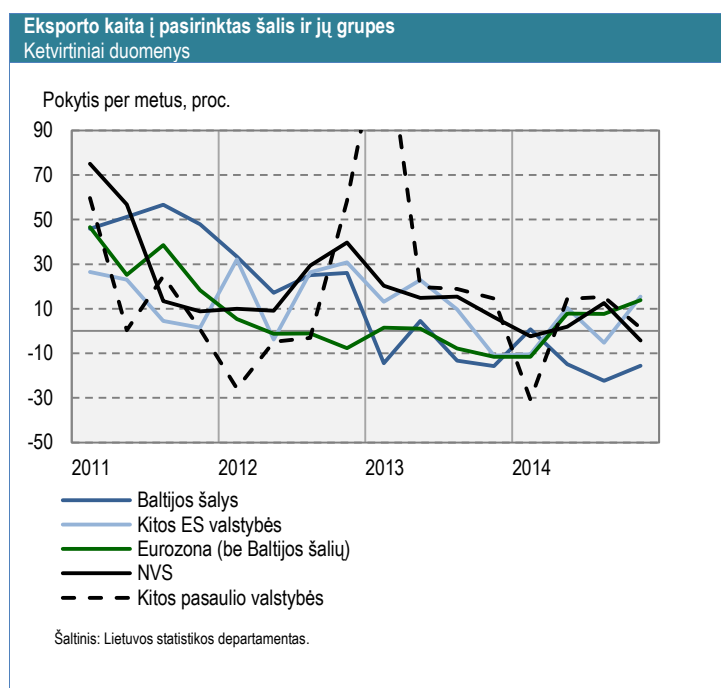

Šaltiniai: Lietuvos statistikos departamentas ir VŠĮ „Versli Lietuva“ skaičiavimai.

► Lietuviškos kilmės prekių eksporto raidą 2014 m. IV ketv. labai lėmė naftos produktai, jų eksporto vertė per metus mažėjo 18,2 proc. Dėl šio poveikio 2014 m. IV ketv. lietuviškos kilmės prekių eksporto vertė taip pat šiek tiek mažėjo (0,7 proc.). Tačiau neįskaitant naftos produktų, lietuviškos kilmės prekių eksportas augo reikšmingai – 6,9 proc. (per visus 2014 m. plėtra buvo 4,4 proc.). Beveik trečdali plėtros lėmė trąšų eksportas, šios prekių kategorijos vidutinė vertė per metus pastaruju metu stabilizavosi ir 2014 m. IV ketv. buvo apie 50 proc. didesnė, negu atitinkamu laikotarpiu prieš metus. Svarbus buvo tabako gaminių ir gausaus javų derliaus poveikis, javų eksporto vertė 2014 m. IV ketv. padidėjo 26 proc., palyginti su atitinkamu laikotarpiu prieš metus, ir pasiekė 250 mln. eurų. Nuo 2011 m. gana dideli lietuviškų javų prikūlimo kiekiai lemia, kad žemės ūkio produkcija tampa vis svarbesne Lietuvos eksporto struktūroje.

► Reeksportas per 2014 m. IV ketv. paaugo 4,6 proc. (per visus 2014 m. – 8,7 proc.). Nepaisant prekybinių suvaržymų bei prastėjančios ekonominės padėties Rusijoje ir nuo jos priklausančiose rinkose, Lietuvos prekybos, logistikos bei transporto įmonės rado pakankamai verslo galimybių Vakarų–Rytų (ES–Rusijos) prekių tiekimo grandinėje. Nagrinėjamu laikotarpiu į Rusiją buvo intensyvuos pramonei skirtų įrenginių reeksportas, kuriam nebuvo taikomi prekybos draudimai. Tačiau šis paklausos skatinamas srautas nėra tvarus, nes bent iš dalies buvo nulėmtas rinkos lūkesčių dėl rublio nuvertėjimo ir nuogaštavimų, kad geopolitinis ir ekonominis kontekstas ateityje negerės, taigi, tikėtina, mažins galimybes įsigyti tam tikras gamybos priemones.

► Vertinant pagal geografines rinkas, Lietuvos eksportas į ES 2014 m. IV ketv. didėjo 5,5 proc. (atitinkamai per visus 2014 m. mažėjo 3,3 proc.), o į NVS valstybes mažėjo 4,3 proc. (2014 m. didėjo 3,0 proc.). Tai ypač lėmė eksporto į Rusiją ir Baltarusiją sumažėjimas, kuris siekė atitinkamai 7,9 proc. ir 8,5 proc. Eksporto į ES rinkas (neįskaitant Baltijos šalių) buvo gana veržlus, ypač reikšminga plėtra buvo matoma į Lenkiją, Jungtinę Karalystę, Prancūziją (atitinkamai augo 15,3, 25,8 ir 37,5 proc.). Eksporto raida į kitas rinkas buvo mažiau reikšminga.

Eksporto kaita ir vertė

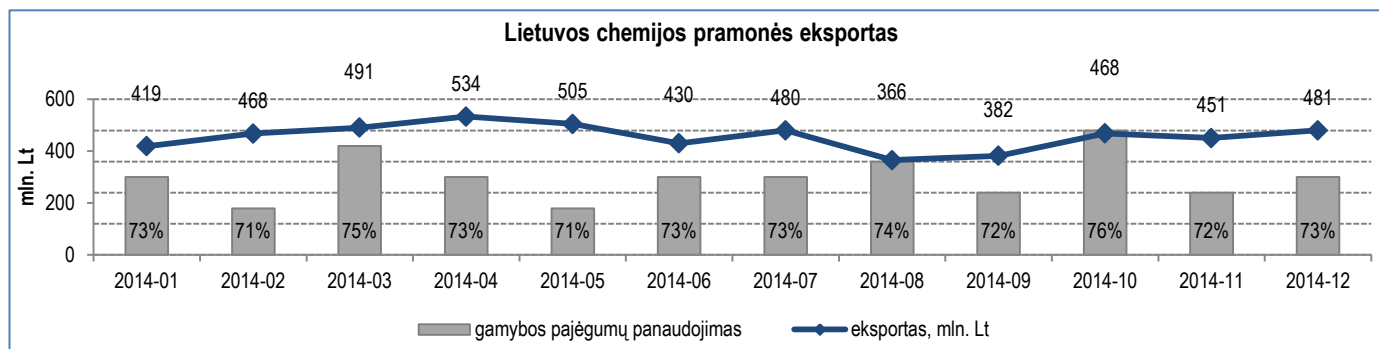
Laikotarpis	(vieno ketvirčio pokytis) 2014 IV ketv., palyginti su		(dvių ketvirčių pokytis) 2014 III ir IV ketv., palyginti su		(keturių ketvirčių pokytis) 2014 I ketv. – 2014 IV ketv., palyginti su	2014 IV ketv. eksporto vertė, mlrd. Eur
	2013 IV ketv.	2014 III ketv.	2013 III ir 2014 IV ketv.	2014 I ketv. ir 2014 II ketv.	2013 I ketv. – 2013 IV ketv.	
Prekės						
Liet. kilmės prekių						
– naftos produktų	-0,7%	3,1%	-3,3%	10,1%	-6,9%	3,7
– kitų prekių	-18,2%	-6,1%	-21,4%	18,9%	-29,1%	0,9
– kitų prekių	6,9%	6,7%	5,6%	7,1%	4,5%	2,7
Reeksportas	4,6%	-3,2%	9,6%	17,0%	8,7%	2,8
Visas prekių eksportas	1,5%	0,3%	2,0%	13,0%	-0,7%	6,5

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas.

III. EKSPORTAS PAGAL PRAMONĖS IR ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUS

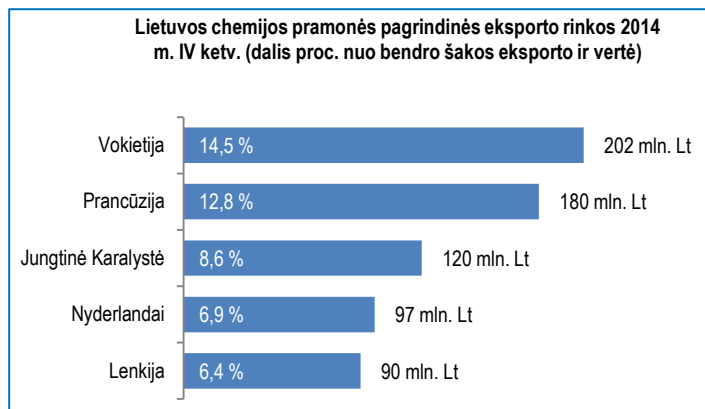
► Vertinant pagal pramonės sektorius, prie lietuviškos kilmės prekių 2014 m. IV ketv. augimo (6,9 proc., neįskaitant naftos produktų), kaip minėta, labiausiai prisidėjo chemijos pramonės eksportas, padidėjęs 19,5 proc. arba 66,2 mln. EUR, dėl išaugusio azoto trąšų eksporto. Ženkliai prisidėjo ir tabako pramonės eksportas, išaugęs 53,7 proc. arba 46,6 mln. EUR, tokį augimą lėmė pagrindinio Lietuvos rūkalų gamintojo didėjusi gamyba, siekiant kompensuoti Nyderlanduose uždarytos gamyklos (priklaususios tai pačiai bendrovei) gamybos pajėgumus. Toliau augo baldų pramonės eksportas, nagrinėjamu laikotarpiu, padidėjęs 12 proc. arba 31 mln. EUR. Kiek mažiau didėjo tekstilės pramonės, žemės ūkio produktų bei medienos pramonės eksporto vertė. O labiausiai mažėjo naftos produktų eksportas – 17,8 proc. arba 198,8 mln. EUR. 2014 m. lyginant su 2013 m. sparčiausiai didėjo baldų pramonės eksportas, antrą vietą liko medienos pramonė, trečioje – tekstilės gaminiai, tuo tarpu labiausiai sumažėjo jau minėtos naftos produktų pramonės, žemės ūkio produktų bei chemijos pramonės eksporto vertės.

CHEMIJOS PRAMONĖ

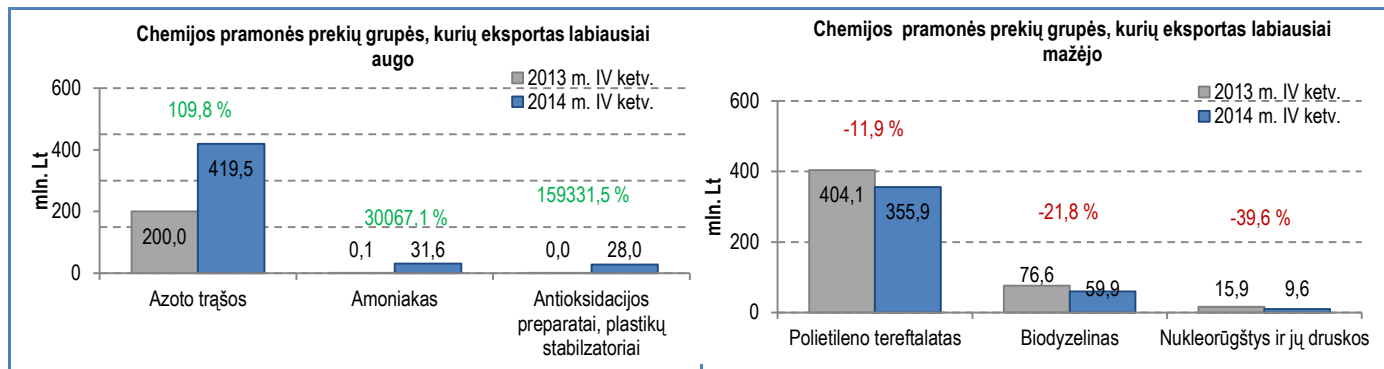

► Chemijos pramonės eksporto vertė 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., augo 19,5 proc. arba 66,2 mln. EUR (228,5 mln. Lt) iki 405,4 mln. EUR (1,4 mlrd. Lt). Tačiau per metus chemijos pramonės eksporto vertė smuko 1,4 proc. iki 1,59 mlrd. EUR (5,48 mlrd. Lt). 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., dvigubai išaugo azoto trąšų eksportas iki 121,5 mln. EUR (419,5 mln. Lt), amoniako eksportas, padidėjo nuo 30 tūkst. EUR iki 9,15 mln. EUR. Tuo tarpu metiniam chemijos pramonės eksporto vertės mažėjimui didžiausią įtaką darė polietileno tereftalatas (PET), kurio eksporto vertė per metus smuko 10,1 proc. arba 52,9 mln. EUR (182,6 mln. Lt).

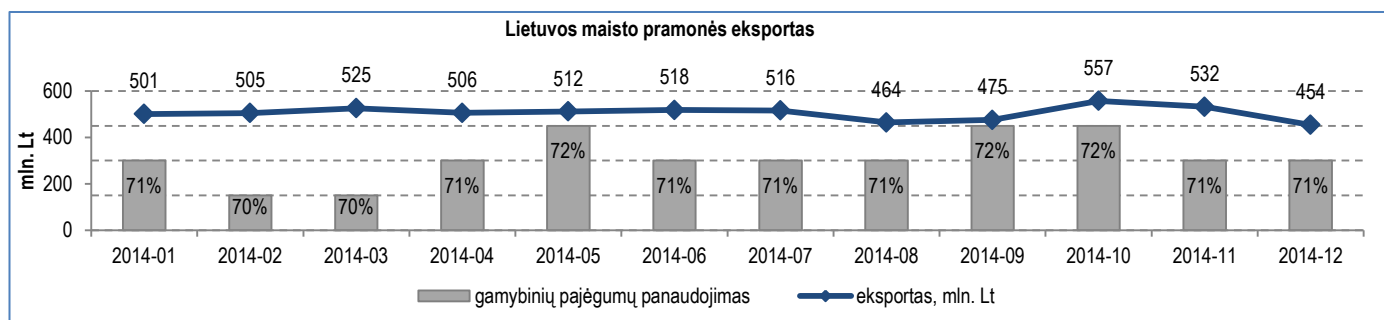
► Pasaulinėje trąšų rinkoje šiuo metu pasiūla viršija paklausą, todėl kainos patiria spaudimą. Karbamido pasiūla turėtų dar išaugti, kadangi pirmąjį 2015 m. ketvirtį turėtų pradėti veikti gamyklos Alžyre ir Egipte, pasikeitusi trąšų eksporto tvarka Kinijoje taip pat turėtų didinti šių trąšų pasiūlą, todėl karbamido kainos turėtų kažkiek mažėti dėl padidėjusios konkurencijos iš Kinijos poveikio. Diamonio fosfato (DAP) kainos pirmajame ketvirtyje turėtų išlikti panašios, tačiau vėliau jos patirs spaudimą vėlgi dėl Kinijos eksporto politikos pokyčių. Trąšas gaminančios AB „Achema“ atstovai teigia, kad pardavimo vertės aspektu tikisi panašių metų kaip 2014 m., kainos turėtų laikytis panašiam lygįje, o Kinijos eksporto politikos pokyčių nesureikšmina, kadangi dujas pigo labiau nei antracitas, kurį naudoja dalis Kinijos trąšų gamintojų, be to, tiek Kinijos valiuta, tiek ir JAV doleris stiprėjo euro atžvilgiu. Norvegijos trąšų gamintojo „Yara“ vertinimu, pasaulinė paklausa trąšoms auga, ypatingai aukštesnės kokybės trąšoms, tokioms kaip nitratai, taip pat stiprėjantis doleris neigiamai atsilieps Amerikos žemės ūkio produkcijos eksportui bei didins Europos ir Brazilijos ūkininkų konkurencingumą.

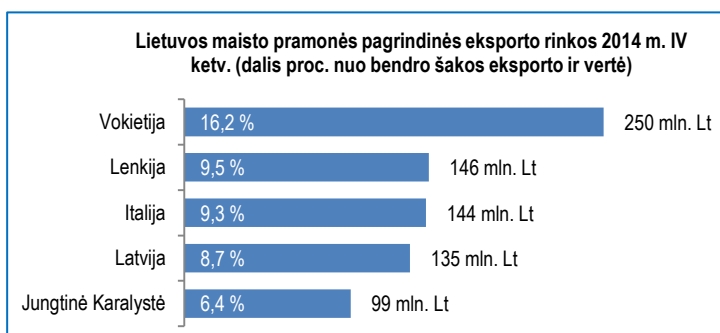
► 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., iš chemijos pramonės labiausiai mažėjo polietileno tereftalato (PET) eksportas, jo eksporto vertė smuko 12,3 proc. arba 14,3 mln. EUR (49,4 mln. Lt). Nors mažėjo ir eksporto kiekiai, tačiau nagrinėjamu laikotarpiu PET eksporto kainos smuko sparčiau – apie 15 proc. Tokį PET eksporto kainų mažėjimą sukėlė drastiškas naftos kainų smukimas, t. y. žaliavos pigimas, todėl kai kurios PET gamyklos pratęsė žiemos atostogas, kurių metu dažniausiai vykdomi planiniai remonto darbai, tikėdamosi, jog situacija rinkoje normalizuosis. Tačiau paklausa PET yra, galbūt kiek mažesnė nei vidutiniškai šiuo laikotarpiu, tačiau pirkimai stabtelėjo, nes rinkoje tikimasi tolimesnio kainų mažėjimo.

MAISTO PRAMONĖ

► Maisto pramonės eksportas 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., praktiškai išliko tame pačiame lygyje – mažėjo tik 0,4 proc. arba 1,8 mln. EUR (6,1 mln. Lt) ir sudarė 446,8 mln. EUR (1,54 mlrd. Lt). Labiausiai sumažėjo gyvūnų pašarų, mėsos bei pieno produktų eksportas, o labiausiai išaugo žuvų bei gaminių iš miltų ir krakmolo. Per visus 2014 m. maisto pramonės eksportas augo 2,1 proc. arba 35,8 mln. EUR (123,7 mln. Lt) ir sudarė 1,76 mlrd. EUR (6,07 mlrd. Lt). Per metus labiausiai mažėjo pašarų gyvūnams eksportas, o labiausiai augo žuvų eksportas. Pieno produktų eksportas, sudarantis beveik trečdalią maisto pramonės eksporto, 2014 m. išliko panašiam lygyje kaip ir prieš metus, t. y., mažėjo tik 0,3 proc. arba 1,76 mln. EUR (6,1 mln. Lt).

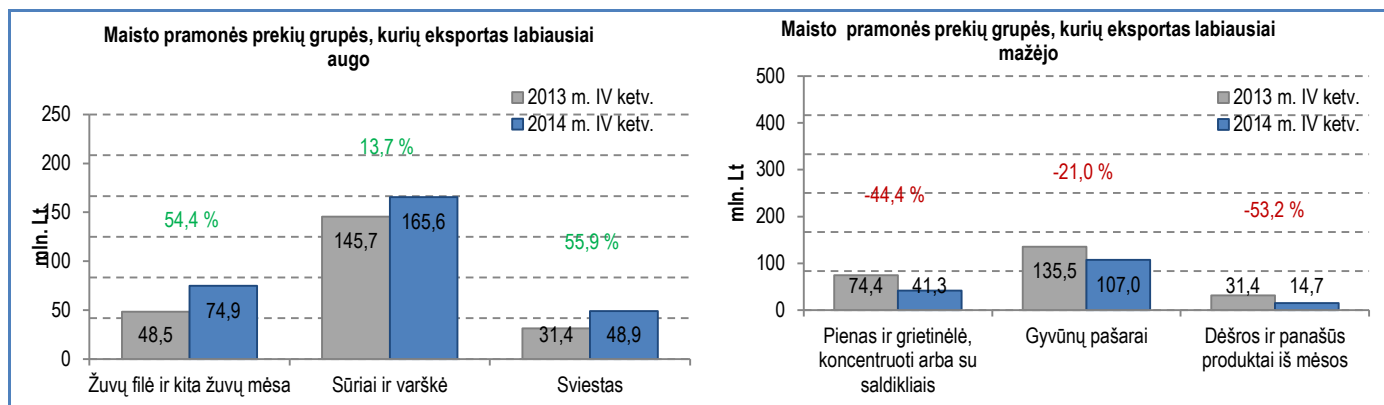

► 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., pieno produktų eksportas mažėjo 2,8 proc. arba 3,5 mln. EUR (12,1 mln. Lt), tokį mažėjimą labiausiai lėmė sausų pieno produktų eksporto mažėjimas 44,4 proc. arba 9,6 mln. EUR (33 mln. Lt). Sausų pieno produktų eksportas mažėjo dėl didelės konkurencijos, mažėjančių kainų ir šių produktų pertekliaus rinkoje, tai didžiaja dalimi lemia Rusijos draudimas importuoti ES ir tam tikrų kitų šalių pieno produktus. Sūrių eksportas nagrinėjamo laikotarpio augo 13,7 proc. arba 5,8 mln. EUR (19,9 mln. Lt), labiausiai šių produktų eksportas didėjo į JAV rinką – daugiau kaip 18 kartų arba 7,4 mln. EUR (25,6 mln. Lt) ir 2014 m. IV ketv. JAV tapo antra didžiausia rinka lietuviškiems sūriams. Tačiau labiausiai pieno produktų eksportas 2014 m. IV ketv. augo į Baltarusijos rinką – daugiau kaip 24 kartus arba 14 mln. EUR (48,3 mln. Lt). Į šią šalį daugiausia vežėme žaliavinio pieno, iš kurio Baltarusijoje gaminami pieno produktai daugiausia eksportuojami į Rusijos rinką. 2015 m. pieno produktų eksportuotojai tikisi stiprinti pozicijas Vakarų Europos rinkose, ženkliai plėsti pieno produktų eksportą į JAV rinką bei atsidarius sienoms pradėti pieno produktų eksportą į Kinijos rinką.

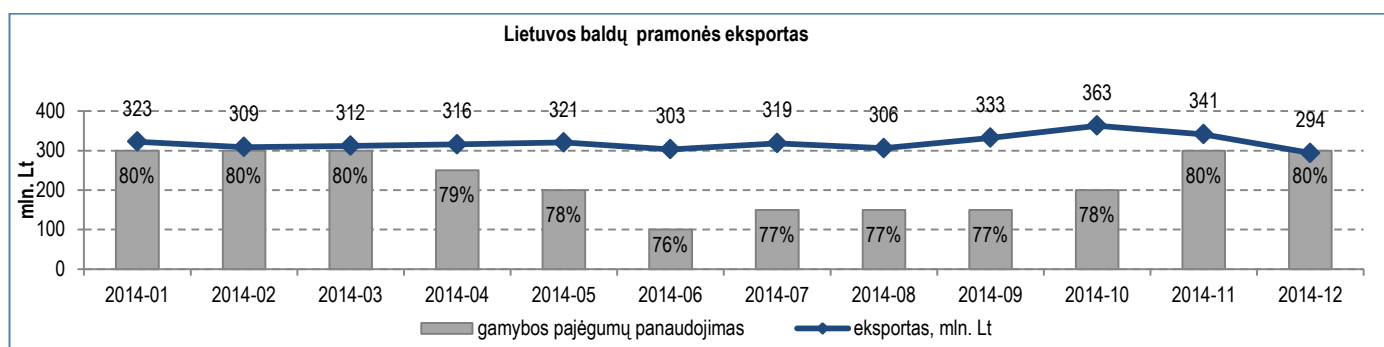
► 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., iš maisto pramonės labiausiai augo žuvų eksportas – 20,4 proc. arba 12,6 mln. EUR ir sudarė 74,6 mln. EUR (257,6 mln. Lt). Labiausiai augusios rinkos buvo Vokietija – 17,8 proc. arba 5,6 mln. EUR, Belgija – 19,2 proc. arba 1,7 mln. EUR bei Italija – 18,2 proc. arba 1,7 mln. EUR. Lašišos kainos Norvegijoje sausio mėnesį mažėjo 4-8 proc. palyginti su 2014 m. sausiu ir buvo apie 44,8 NOK/kg. Tiek bankas „Nordea“, tiek ir „Norne Securities“ mano, kad lašišos kainos 2015 m. bus vidutiniškai 43 NOK/kg, o „Rabobank“ analitikai mano, kad pagrindinis veiksnys darysiantis spaudimą kainoms mažėti 2015 m. bus Rusijos paklausos trūkumas. Apie 80 proc. Lietuvos žuvų eksporto 2014 m. sudarė lašišos, o palyginti su 2013 m. žuvų eksportas išaugo 32 proc. arba 60,4 mln. EUR (208,6 mln. Lt). Žuvų eksportas sudarė 16,7 proc. maisto pramonės eksporto.

► Mėsos eksportas, sudarantis apie 10 proc. maisto pramonės eksporto, 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., mažėjo 8,3 proc. arba 4 mln. EUR (13,7 mln. Lt), pagrinde dėl sustojusio galvijų mėsos eksporto į Rusiją. Kaip numatyta ankstesnėje „Verslios Lietuvos“ eksporto apžvalgoje, galvijienos eksportas mažėjo IV-ame šių metų ketvirtyje dėl mažesnių kainų ir Rusijos sankcijų. Pasitvirtino ir tai, jog pagrindinės eksporto šalys šiems produktams užsidarius Rusijos rinkai, bus Italija, Nyderlandai,

Baltarusija, Lenkija ir Skandinavijos šalys. Tačiau siekiant kompensuoti Rusijos rinkos praradimą svarbu įsikverbti ir į kitas labai perspektyvias rinkas, ypač – Šiaurės Afrikos, Arabijos pusiasalio, vidurio Azijos, Šiaurės Amerikos rinkas.

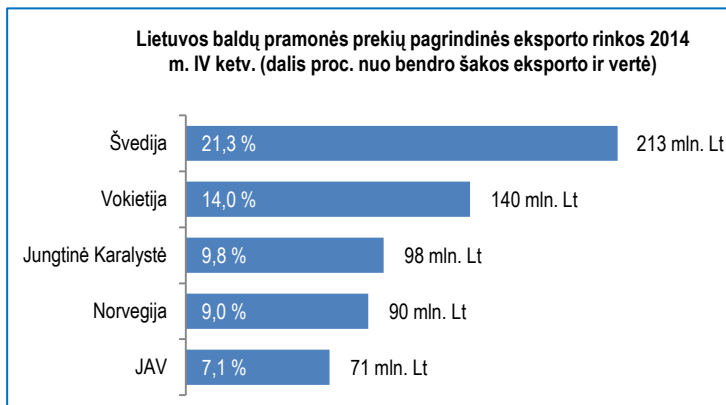
BALDŲ PRAMONĖ

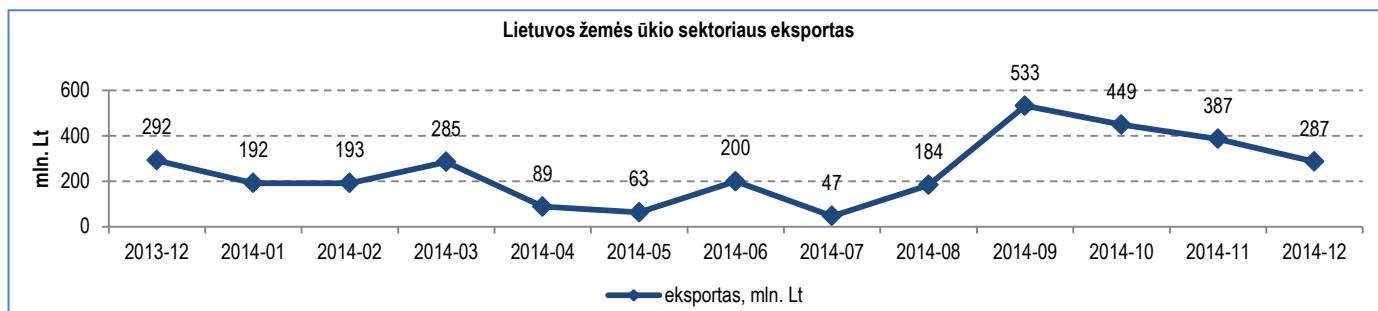
► Baldų pramonės eksportas, 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., augo 12 proc. arba 31 mln. EUR (107,1 mln. Lt) ir sudarė 289,2 mln. EUR (998,7 mln. Lt). 2014 m. palyginti su 2013 m. baldų eksportas augo 15,2 proc. arba 146,8 mln. EUR (506,7 mln. Lt).

► 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., labiausiai augusios rinkos lietuviškiems baldams buvo Jungtinė Karalystė, padidėjusi 38,2 proc., JAV – 35,2 proc. bei Lenkija – 50,9 proc. Augimą į JAV rinką pagrindė IEME koncerno tiekėjų pasikeitimas. O labiausiai sumažėjo Rusijos rinka – 38 proc., jai 2014 m. IV ketv. teko 1,9 proc. viso lietuviškų baldų eksporto, 2013 m. IV ketv. šis rodiklis siekė 3,4 proc. Natūralu, kad esant dabartinei ekonominei ir politinei situacijai, baldų eksportas iš Lietuvos į Rusijos rinką mažėja, tačiau Lietuvos baldų gamintojai neketina atsisakyti prekės ženklų vystymo ir pardavimų Rytų rinkose.

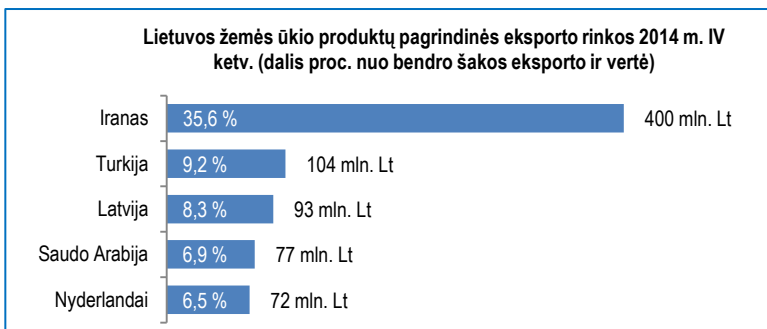
► Didžiųjų baldų gamintojų nuomone, baldų eksportas išlaikys nuosaikų augimą ir 2015 m., tačiau norint pasiekti didesnę proveržį reikia išspręsti medienos žaliavų klausimą. Tai sudarytų palankesnes sąlygas atsirasti naujai medienos plokščių gamyklai, kuri lemtų spartesnius eksporto augimo tempus ateityje.

ŽEMĖS ŪKIO SEKTORIUS

► Lietuvos žemės ūkio sektoriaus eksportas 2014 m. IV ketv., palyginti su 2013 m. IV ketv., augo 4,3 proc. arba 13,4 mln. EUR (46,2 mln. Lt) ir sudarė 325,2 mln. EUR (1,12 mlrd. Lt). Labiausiai prie augimo prisidėjo javų eksportas išaugęs 25,6 proc., o labiausiai sumažėjo rapsų eksportas – 42,2 proc. 2014 m. žemės ūkio sektoriaus eksportas mažėjo 6,1 proc. arba 54,4 mln. EUR (188 mln. Lt). Labiausiai tokį mažėjimą lėmė rapsų eksporto mažėjimas 37,4 proc., bei grikių – 49,1 proc., o labiausiai išaugo kviečių ir meslino eksportas – 11,3 proc.

► Javų kainos pradėjo augti 2014 m. lapkričio mėn. pabaigoje, vėliau dar vienas kainų šuolis buvo gruodžio mėn. viduryje, per šį laikotarpį kai kurių grūdų pozicijų kainos išaugo iki 25 proc. Tokių kainų augimą lėmė keletas svarbių veiksnių: prastos kokybės Prancūzijos derlius, stiprėjantis JAV doleris bei Rusijos–Ukrainos konfliktas. Rugsjūčio–gruodžio mėnesiais buvo eksportuota apie 70-75 proc. lietuviškų javų eksportui skirto derliaus.

► Prastos oro sąlygos 2014 m. pradžioje lėmė reikšmingai mažesnį rapsų derlių, taigi ir tų metų šio produkto eksportą. Pastebėtina, kad 2015 m. vasario mėn. vertinama, kad iki šiol oro sąlygos buvo labai palankios žeminiams pasėliams, todėl yra pagrindo viltis gausesnio 2015 m. derliaus.

